

Sygn. akt III Ca 667/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek

Sędzia SO Barbara Braziewicz

Sędzia SR del. Roman Troll (spr.)

Protokolant Monika Piasecka

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2015 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w K. (następca prawny (...) Spółki Akcyjnej w G.)

przeciwko A. B.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 21 lutego 2014 r., sygn. akt I C 68/13

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 90 zł (dziewięćdziesiąt złotych) z tytułu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSR (del.) Roman Troll SSO Leszek Dąbek SSO Barbara Braziewicz

Sygn. akt III Ca 667/14

UZASADNIENIE

Powódka wniosła o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 25 stycznia 2011 r. wydanego w sprawie o sygn. akt III Ca 1163/10 w części dotyczącej punktu 1a nakazującego usunięcie słupa energetycznego z nieruchomości pozwanego w terminie do 31 sierpnia 2012 roku. W uzasadnieniu wskazała, że po wydaniu wyroku nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie nie może być wyegzekwowane, bo wszczęto postępowanie o ustanowienie służebności przesyłu, a zobowiązanie określone w wyroku jest niewykonalne, albowiem sąd nie rozstrzygnął co do linii, która jest zawieszona na słupie, a słupa bez linii usunąć nie można.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania wskazując, że 31 grudnia 2012 roku powódka, na mocy ugody pozasądowej, zobowiązała się do likwidacji linii i wykonania linii podziemnej.

Wyrokiem z dnia 21 lutego 2014 r. Sąd Rejonowy w Raciborzu oddalił powództwo (pkt 1), oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2).

Wyrok ten zapadł przy następujących ustaleniach faktycznych: dnia 25 stycznia 2011 roku Sąd Okręgowy w Gliwicach wydał wyrok w sprawie sygn. akt III Ca 1163/10, mocą którego zmieniono wyrok Sądu Rejonowego w Raciborzu z dnia 6 października 2010 roku w sprawie sygn. akt I C 185/09 i nakazano powodowi usunięcie słupa energetycznego z nieruchomości położonej w R., a należącej do pozwanego i wydanie mu części gruntu zajętej pod powyższy słup energetyczny w terminie do 31 sierpnia 2012 roku (punkt 1a), przy czym wyrok ten jest prawomocny. Postanowieniem z dnia 11 grudnia 2012 roku Sąd Rejonowy w Raciborzu w sprawie sygn. akt I Co 1927/12 zobowiązał powódkę do wykonania obowiązku stwierdzonego wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 25 stycznia 2011 roku. W toku jest także sprawa o ustanowienie służebności przesyłu po miejscu gdzie stoi słup energetyczny, przy czym 31 grudnia 2012 roku powódka i pozwany zawarli ugodę pozasądową, na mocy której pozwany wyraził zgodę na wymianę instalacji napowietrznej na linię położoną w ziemi wg trasy ustalonej na planie sytuacyjnym stanowiącym integralną część tej ugody, a także na demontaż istniejącej linii napowietrznej średniego napięcia. Celem ugody było uzyskanie decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o pozwoleniu na budowę, a w lutym 2013 roku z inicjatywy powódki zostało wszczęte postępowanie w sprawie o wydanie decyzji o pozwoleniu na przebudowę linii napowietrznej na działce pozwanego, decyzja zatwierdzająca projekt budowlany i udzielająca pozwolenia na budowę została wydana 5 marca 2013 roku.

Przy tak ustalonych okolicznościach faktycznych, Sąd Rejonowy na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. oddalił powództwo wskazując, że jest ono bezzasadne, albowiem zarzucanie temu wyrokowi, **że jest niewykonalny stanowi w istocie rzeczy kwestionowanie zobowiązania** stwierdzonego tytułem egzekucyjnym pochodzącym od sądu, a taka kontrola jest możliwa tylko w drodze badania prawidłowości wyroku wskutek jego zaskarżenia środkiem prawnym przewidzianym, a nie w toku powództwa przeciwegzekucyjnego. Dodatkowo Sąd Rejonowy wskazał, że zdarzenia opisane w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., aby można było z nich skorzystać **muszą zaistnieć przed wydaniem wyroku pozbawiającego tytuł wykonawczy wykonalności**, a nawet przed wytoczeniem powództwa, bo stwierdzenie takiego zdarzenia ma charakter deklaracyjny ustalenia faktu powodującego wygaśnięcie egzekwowanego zobowiązania albo niemożność jego egzekwowania, natomiast zawiśnięcia sprawy o ustanowienie służebności przesyłu nie stanowi okoliczności, wskutek której zobowiązanie powoda stwierdzone wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z 25 stycznia 2011 roku wygasło albo nie może być egzekwowane, tym bardziej że sprawa ta nie została prawomocnie zakończona. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 109 k.p.c.

Apelację od tego wyroku złożyła powódka zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, a to art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy Sąd Rejonowy w Raciborzu postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2013 r. ustanowił służebność przesyłu także dla słupa energetycznego, co uniemożliwia egzekwowanie wyroku Sądu Okręgowego. Przy tak postawionym zarzucie wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 25 stycznia 2011 r., sygn. akt III Ca 1163/10 w części co do punktu 1a oraz o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej i o zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i jako takie Sąd Okręgowy uznaje jej jako własne. Natomiast muszą one zostać uzupełnione o następujące okoliczności:

a. w sprawie o sygnaturze akt I Ns 416/11 Sąd Rejonowy w Raciborzu postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2013 r. ustanowił na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w K. służebność przesyłu obciążającą część nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), to jest pas gruntu o szerokości 9,6 metra, zaznaczony przerywaną linią koloru czerwonego na wyrysie z mapie ewidencyjnej, sporządzonej przez geodetę uprawnionego A. F., polegającą na:

prawie do pozostawienia znajdujących się na nieruchomości obciążonej urządzeń elektroenergetycznych, to jest słupa energetycznego nr (...) wraz z linią elektroenergetyczną średniego napięcia, prawie korzystania z części obciążonej nieruchomości w celu utrzymania, konserwacji, usuwania awarii, remontów, napraw i modernizacji (w tym wymiany na nowe) urządzeń,

b. w sprawie o sygn. akt III Ca 1714/13 dnia 28 maja 2014 r. zapadło orzeczenie oddalające apelację A. B. od postanowienia Sądu Rejonowego w Raciborzu z dnia 13 sierpnia 2013 r. wydanego w sprawie o sygn. akt I Ns 416/11 / k. 338 – 339 i k. 389 akt Sądu Rejonowego w Raciborzu o sygn. I Ns 416/11/.

Jednocześnie w toku postępowania odwoławczego powódka usunęła słup z nieruchomości pozwanego, co nie było kwestionowane.

Z powyższego wniosek, iż na skutek prawomocnego postanowienia ustanawiającego służebność przesyłu na rzecz powódki będącej następcą prawnym (...) Spółki Akcyjnej w G. doszło do zdarzenia następującego po zamknięciu rozprawy, na skutek którego wyrok Sądu Okręgowego (III Ca 1163/10) nie może być egzekwowany, albowiem stoi mu na przeszkodzie okoliczność nieznaną w ówczesnym czasie orzekania. Powstało bowiem prawo, które umożliwia powodowi pozostawienie tegoż słupa na nieruchomości pozwanego i korzystanie z tej nieruchomości zarówno w zakresie słupa energetycznego, jak i linii wysokiego napięcia przebiegającej przez nieruchomość pozwanego. Pozwany zaś na skutek prawomocnego ustanowienia służebności przesyłu nie ma możliwości skutecznego domagania się usunięcia słupa energetycznego.

Należy także zauważyć, że w aktach Sądu Rejonowego w Raciborzu w sprawie o sygn. akt I Co 1927/12 znajduje się tytuł wykonawczy stanowiący wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 25 stycznia 2011 roku wydanego w sprawie o sygn. akt III Ca 1163/10, któremu nadano klauzulę wykonalności co do punktów 1b i 2 /k. 5 – 6 tych akt/, a dołączone do tego wyroku postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności wydane przez Sąd Rejonowy w Raciborzu 5 września 2012 roku w sprawie sygn. akt I C 185/09 wyraźnie wskazuje, że punkt 1a tego wyroku nie spełnia kryterium związanego z nadawaniem się do egzekucji sądowej i dlatego też w punkcie 1a temu wyrokowi odmówiono nadania klauzuli wykonalności /k. 142 – 143 akt Sądu Rejonowego w Raciborzu o sygn. I C 185/09/.

Powyższe prowadzi do wniosku, że tytuł egzekucyjny stanowiący wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 25 stycznia 2011 roku nie został opatrzony klauzulą wykonalności, a co za tym idzie nie można zasadnie orzec w przedmiocie pozbawienia wykonalności tego typu egzekucyjnego, albowiem klauzula wykonalności nie zostało mu nadana, co więcej oddalono wniosek o nadanie temu tytułowi egzekucyjnym klauzuli wykonalności w punkcie 1a, a więc w zakresie, o którego pozbawienie wykonalności powód wnosi.

Tylko istnienie możliwości wykonania tytułu wykonawczego, czyli zdolność do egzekucji, pozwala na wystąpienie z powództwem zmierzającym do uniemożliwienia prowadzenia egzekucji z tytułu wykonawczego.

Podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy, który stanowi tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności (por. art. 776 k.p.c.). Obok tak ustalonego tytułu wykonawczego podstawą egzekucji mogą być również dokumenty nie zaopatrzone w klauzulę wykonalności, ale tylko wówczas gdy ustawa dopuszcza taką możliwość, czyli na przykład prawomocne postanowienie sądu lub komornika o ukaranie grzywną (art. 762 § 4 k.p.c. i art. 1053 § 1 k.p.c.), bądź też prawomocne postanowienie komornika w przedmiocie kosztów egzekucji (art. 772 k.p.c.) ewentualnie orzeczenia sądów administracyjnych co do kosztów i grzywn, które podlegają egzekucji sądowej (por. K. Flaga-Gieruszyńska [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. A. Zielińskiego, Warszawa 2008, s. 1240; A. Marciniak: [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Tom III. Postępowanie nieprocesowe, w przedmiocie zaginięcia lub zniszczenia akt, zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do artykułów 506 – 1088, pod red. K. Piaseckiego i A. Marciniaka, Warszawa 2012, s. 737; A. Marciniak: Sądowe postępowanie egzekucyjne, Warszawa 2011, s. 234; M. Muliński: [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Komentarz do artykułów 758 – 1088, pod red. J. Jankowskiego, Warszawa 2011, s. 165 – 166). W postępowaniu egzekucyjnym także postanowienie sądu nakazujące

zapłatę określonej sumy pieniężnej stanowi tytuł wykonawczy bez nadawania mu klauzuli wykonalności (por. art. 1050¹ § 2 i 3 k.p.c.).

Na obowiązek dołączenia do wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego tytułu wykonawczego wskazuje art. 797 § 1 k.p.c., a tytułem wykonawczym jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 776 k.p.c.; por. K. Flaga-Gieruszyńska, op. cit., s. 1575; A. Marciniak: [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Tom III. Postępowanie nieprocesowe, w przedmiocie zaginięcia lub zniszczenia akt, zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do artykułów 506 – 1088, pod red. K. Piaseckiego i A. Marciniaka, Warszawa 2012, s. 828, 1453, 1485 i 1491; J. Jankowski: [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie egzekucyjne. Komentarz do artykułów 758 – 1088, pod red. J. Jankowskiego, Warszawa 2011, s. 363). Tytułem egzekucyjnym jest m. in. orzeczenie sądowe (por. art. 777 § 1 pkt 1 k.p.c.). Dlatego, aby wszcząć postępowanie egzekucyjne w trybie art. 1050 k.p.c., należy dołączyć do wniosku tytuł wykonawczy stanowiący w rozpoznawanej sprawie wyrok Sądu Okręgowego z dnia 25 stycznia 2011 roku z klauzulą wykonalności co do punktu 1a. Takiego tytułu wierzyciel nie przedstawił i nie uzyskał.

W rozpoznawanej sprawie mamy zaś do czynienia z dokumentem (tytułem egzekucyjnym), któremu nie nadano klauzuli wykonalności, co więcej oddalono wniosek o nadanie w tym zakresie klauzuli wykonalności. Ta okoliczność prowadzi do wniosku, że wyrok Sądu Okręgowego z dnia 25 stycznia 2011 roku w punkcie 1a nie stanowi tytułu wykonawczego, bo nie nadano mu klauzuli wykonalności, a co za tym idzie nie można orzec o pozbawieniu wykonalności tytułu wykonawczego, albowiem takiego tytułu wykonawczego tenże wyrok Sądu Okręgowego nie stanowi. Stanowiłby tytuł wykonawczy w punkcie 1a, gdyby nadano mu klauzulę wykonalności.

W rozpoznawanej sprawie powództwo przeciwegzekucyjne może być wytoczone dopiero po nadaniu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, bo dopiero wtedy otwiera się możliwość wszczęcia egzekucji. Dodatkowo należy zauważać, że egzekucja wszczęta bez tytułu wykonawczego podlega umorzeniu (por. K. Flaga-Gieruszyńska, op. cit., s. 1288).

Nie doszło więc ostatecznie do naruszenia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., a zarzuty apelacji okazały się bezzasadne, albowiem powództwo przeciwegzekucyjne może być zasadnie wytoczone tylko wówczas, gdy tytułowi egzekucyjnemu nadano klauzulę wykonalności, a więc gdy istnieje możliwość jego egzekucji. W rozpoznawanej sprawie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności nie nadano, a do wszczęcia egzekucji na jego podstawie jest ona wymagana (por. art. 776 k.p.c.).

Mając powyższe na uwadze apelacja jako bezzasadna została oddalona na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., § 6 pkt 2 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490), zasądzając od powódki na rzecz pozwanego kwotę 90 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego w postaci wynagrodzenie pełnomocnika.

SSR (del.) Roman Troll SSO Leszek Dąbek SSO Andrzej Dyrda